

Донецька обласна державна адміністрація
Управління культури і туризму
Донецька обласна універсальна наукова бібліотека
ім. Н. К. Крупської
Донецька обласна бібліотека для юнацтва
Донецька обласна бібліотека для дітей ім. С. М. Кірова

Бібліотека – територія читання

Методичний посібник

Донецьк 2009

ББК 78.303

Б 59

Бібліотека – територія читання : метод. посіб. / Упр. культури і туризму Донец. облдержадмін., Донец. обл. універс. наук. б-ка ім. Н. К. Крупської, Донец. обл. б-ка для юнацтва, Донец. обл. б-ка для дітей ім. С. М. Кірова ; уклад. І. А. Пилипенко, О. П. Афендулова, Л. Д. Бодня. – Донецьк : Сх. вид. дім, 2009. – 33 с.

Укладачі:	І. А. Пилипенко, О. П. Афендулова, Л. Д. Бодня
Редактор:	Т. С. Литвин
Науковий редактор:	Н. П. Авдєєнко
Відповідальний за випуск:	Л. О. Новакова
Комп'ютерний набір:	В. І. Копійка

© Донецька ОУНБ
ім. Н. К. Крупської, 2009

Феномен читання. Читання і бібліотека

*Книга – одне з найвеличніших
створень людської культури*

Д. С. Лихачов

*Читаючи, людина переживає
віки...*

О. Герцен

*Бібліотеки – це скарбниці всіх
багатств людського духу*

Г. Лейбніц

Створена людством книжкова культура і феномен читання належить до фундаментальних досягнень людського розуму. Особлива роль книжкової культури та її носія – "людини, яка читає", в розвитку цивілізації – безумовна. Культурна цивілізація напряду пов'язана з розповсюдженням писемності, книжності, читанням.

Писемність виникає на певному етапі розвитку людства, коли продуктивні сили й суспільні відносини досягають певного, досить високого рівня. Найпершим й найбільшим досягненням будь-якої культури є народження писемності.

Між писемністю та читанням існує значна відмінність, як між написаним словом та його прочитанням. Писемність усе збирає, зберігає, при цьому протистоїть часу і створює нову реальність. Читання нічим не захищене від руйнівного впливу часу (усе забувається). У той же час існує взаємозалежність тексту та читання. Згідно з положенням, що покладено в основу праці М. О. Рубакіна "Бібліопсихологія. Психологія читання і книги", текст існує лише доти, доки існує читач, здатний його прочитати і надати йому певного сенсу.

Поняття "читання" залишається неоднозначним, багатоаспектним. Існують різні тлумачення цього феномену. Одні визначають читання як специфічну форму мовного спілкування, як взаємодію (В. Д. Стельмах, М. Г. Ханін), інші – як процес книгоспоживання (М. І. Слуховський) або цілісне суспільне явище (О. С. Чубар'ян), треті – як комунікативно-пізнавальну діяльність, засіб формування суспільної свідомості. Американські дослідники-психологи М. Коул та П. Гриффін вважають, що читання це типова цілісна людська діяльність.

У літературознавстві під читанням розуміється один із видів культурної активності, пов'язаний з засвоєнням текстів – наукових, науково-популярних, художніх, навчальних тощо. Читання – це дія, наслідком якої стає інтерпретація тексту. З одного боку, читання супроводжується цитуванням, конспектуванням, виписками і навіть нотатками на полях. У цьому випадку читання розуміється як складна розумова діяльність. З іншого боку, впливає на емоційно-естетичному рівні. Таке читання формує літературний смак, розвиває нашу уяву та творчі здібності. Ці дві сторони читання – розумова діяльність та естетичне задоволення – становлять його єдність.

Сьогодні ми бачимо роз'єднання двох складових цього процесу. Прагматичне читання зводиться до спрощеного сприйняття літературних та наукових текстів. Читання заради насолоди від прочитаного, як форма змістовного дозвілля, перетворилося на читання суто розважальної літератури. Художню літературу, серйозну прозу та поезію читають в основному ті, хто з дитинства був залучений до книжкової культури. Зараз таких людей стає все менше.

Читання, як явище і як процес, безумовно, є складним феноменом, що потребує осмислення. Можна виділити такі його основні засади:

1. Читання – це загальносвітове явище, масштаб якого є не меншим, ніж писемність чи література. Читач не тільки засвоює оточуючий світ, але й створює свій. Творче читання породжує нову реальність, як видиму лише самому читачеві, так і доступну усім (наприклад, через створення ілюстрацій до книг, екранізацію художнього твору, постановку п'єс).

2. Читання як культурний феномен – це складна система, основними структурними компонентами якої є текст, читач і соціум. У вузькому значенні читання – це комунікативно-пізнавальна діяльність, спрямована на задоволення різноманітних потреб особистості засобами текстової інформації.

3. Читання поки що є єдиною інтелектуальною технологією засвоєння накопиченого людством знання в самому широкому значенні цього поняття. Ця сутнісна характеристика зберігається незмінною незалежно від того, як здійснюється читання – з листа чи екрану. Саме ця характеристика робить читання незамінним як для розвитку сучасної особистості, так і для нового інформаційного суспільства в цілому. Адже неможливо сформувати інформаційну культуру особистості у не читаючому суспільстві.

4. Без читання неможливі розвиток особистості, її освіта, професійне становлення. Недарма Платон назвав книгу "німим вчителем". Сьогодні, незважаючи на скорочення простору книжкової комунікації, високий статус книги як джерела освіти та самоосвіти зберігається. Крім того, слід враховувати, що "новий" читач читає не лише традиційні книжки. Все більшого значення в процесі читання набувають "електронні книжки", насамперед з освітньою метою.

5. Читання є засобом успішної соціалізації особистості. Саме в цьому полягає цінність читання для суспільства та держави: завдяки читанню засвоюються базові цінності, формується суспільно корисна особистість. Фахівці з різних галузей знань (психологи, педагоги, соціологи, криміналісти) довели, що нечитаюча людина – це не тільки перешкода на шляху до соціально-успішної реалізації особистості, а й великий ризик для суспільства. Ризик полягає у поповненні групи людей з поведінкою, що не відповідає суспільним нормам, з відсутністю здатності до співпереживання, не засвоєння елементарної інформації, адаптації. Соціалізуюча функція читання сприяє зниженню напруги у суспільстві, пом'якшенню суспільного клімату, формуванню толерантності.

Читання має бути стратегією усього життя кожної людини. У будь-якій життєвій ситуації людина може знайти опору і допомогу в читанні, книзі, бібліотеці.

Проблеми читання у сучасному суспільстві та завдання бібліотек

*У минулі часи книги писали письменники,
а читали читачі. Зараз книги пишуть
читачі, а не читає ніхто.*

Оскар Уайльд

Останнім часом спостерігається загальносвітова тенденція зниження інтересу населення до читання, скорочення часу, що йому приділяється за рахунок збільшення споживання інформації в інших формах.

Протягом останніх років читання стало втрачати статус національної культурної традиції й в Україні. Судячи з проведених досліджень, постійно читають менше ніж 50% дітей та молоді і близько 40% дорослих не читають ані друкованої періодики, ані

книжок. Дослідники відмічають зміну мотивів і, як наслідок, цілей читання. Змінилася й модель читання, тобто майже усі його характеристики – статус, репертуар, обсяг, тривалість. У сфері дозвілля читання, яке раніше займало перше місце серед улюблених занять, значно поступається таким видам діяльності, як перегляд телевізійних передач, комп'ютерні ігри, прослуховування музики. Знизилася й культура читання як дітей, так і дорослих.

Існує усвідомлення цієї проблеми на державному рівні, яке втілене у Розпорядженні Кабінету Міністрів України від 30.09.2009 р. №1228-р про схвалення Концепції Державної цільової програми підтримки та розвитку читання на період до 2015 року.

У Концепції викладені причин виникнення проблеми. Зазначено, що інтенсивна інтеграція України у світовий інформаційний простір у сучасних умовах глобалізації та науково-технічного прогресу призводить до того, що разом із поширенням кращого світового досвіду у сфері інформаційного забезпечення суспільства країна повною мірою зазнає наслідків загальносвітових негативних тенденцій, зокрема певного зниження інтересу до читання. Сучасна соціокультурна ситуація призвела до зниження авторитету друкованого слова. Загрозливі тенденції щодо скорочення мережі книжкових магазинів і бібліотек призводять до зниження освітнього, загальнокультурного рівня громадян, порушення процесу розвитку особистості, що може спричинити виникнення загрози втрати здатності суспільства до розвитку та призвести до зниження рівня соціально-економічного розвитку країни в цілому. У той же час від рівня культурної компетентності громадян великою мірою залежить конкурентоспроможність країни та її національна безпека.

Складна ситуація з розвитком читання пов'язана насамперед з такими чинниками: невизначеністю на законодавчому рівні напрямів інформаційної політики у сфері підтримки та розвитку читання; низьким рівнем усвідомлення громадянами важливості процесу читання; недостатньою законодавчою підтримкою діяльності бібліотек для дітей та юнацтва як методичних, консультаційних, інформаційних центрів; розвитком нових моделей і напрямів застосування засобів масової інформації та способів електронної комунікації.

Відповідно завданням бібліотек сьогодні є:

– позиціонування бібліотеки як одного з найбільш просунутих соціальних інститутів підтримки та розвитку читання;

- ініціювання розробки та затвердження на владному рівні міських (районних) програм підтримки та розвитку читання;
- організація розгорнутої роботи щодо залучення населення різних вікових груп до систематичного читання у партнерстві з місцевою владою, зацікавленими організаціями і педагогічними колективами;
- формування сприятливого інформаційного середовища для підтримки та розвитку читання; популяризація книг (авторів, тем, бібліографічних покажчиків, баз даних і т. ін.), а також самого процесу читання;
- формування в суспільстві довіри до бібліотеки як місця, де завжди можна знайти розуміння та отримати потрібну інформаційну допомогу;
- доведення читацької активності громадян до рівня, який сприятиме їх успішній адаптації у суспільстві.

Для організації читання бібліотеки повинні використовувати кращі традиційні й новітні шляхи та засоби організації обслуговування читачів, поєднуючи при цьому естетичні та змістовні аспекти.

Ніхто не може сказати точно, скільки читання потрібно людині, чи існують які-небудь норми і чому хтось дуже боїться "перечитати зайвого", а хтось і дня не може прожити без книги чи газети. Безумовно, присилити дорослу людину читати неможливо та це й не потрібно. Залучення до читання є дуже складним завданням, вирішувати яке не слід вольовим шляхом: примусити читати – неможливо, а "заразити" читанням – можна. Тим більше, що без книги та читання не може бути цілком інтелектуальної, розвинутої, успішної людини, а отже і успішного суспільства в цілому.

З книгою по життю: програми підтримки та розвитку читання

*Не змушуйте нікого читати:
якщо людина не читає, їй
самій від того гірше*

Ліна Костенко

Сьогодні чимало бібліотечних фахівців добре розуміють необхідність протидії зниженню інтересу до читання. Однак робота в цьому напрямку ще не набула масштабного, системного характеру.

Позитивним прикладом слід вважати проведення Всеукраїнського конкурсу "Найкращий читач України". Конкурс проводився з 2002 р. громадською організацією "Форум видавців" як інтегральна частина національної програми підтримки читання "Книгоманія", необхідність прийняття якої на державному рівні широко обговорюється. Головною метою конкурсу є не виявлення дітей, які багато читають, а залучення до читання якомога більшої кількості дітей, особливо у депресивних регіонах, сільській місцевості, з соціально несприятливих середовищ.

Найбільш ефективним інструментом є програми з підтримки та розвитку читання різного рівня. Місцеві програми мають розроблятися бібліотеками з урахуванням місцевої специфіки, власних можливостей та потреб місцевої громади. Таку програму можна розробити на основі приблизної структури (Додаток 1).

Складовою програм підтримки та розвитку читання повинно стати вивчення читацької поведінки.

У бібліотечній науці та практиці склалася певна методика вивчення читання, яка варіюється залежно від мети, поставленої дослідниками. Основний метод, що застосовується – опитування користувачів бібліотеки: письмове (анкета) або усне (інтерв'ю). Найбільш розповсюдженим інструментом одержання інформації про читача є анкета, що надає можливість швидко отримати значний обсяг відомостей. Проблемі розробки та ефективного використання анкетування присвячено чимало літератури, яку доцільно використовувати при проведенні досліджень. Прикладом можуть слугувати анкети, розроблені з метою з'ясування стану читання молоді та дітей (Додаток 2, 3).

Програми підтримки читання мають комплексний характер, їх основна стратегічна мета – різноманітне сприяння читанню, охоплення усіх верств та вікових груп населення. Залежно від поставленої мети визначаються пріоритети, наприклад, дитяче та юнацьке читання. Діти та юнацтво віком від 6 до 16 років вважаються головними категоріями, оскільки саме в цьому віці читання входить до структури життєдіяльності людини. А от психологи вважають, що прищепити любов до книги та читання можливо лише до 9 років, пізніше це зробити складно.

Незважаючи на існування такої думки, неможна залишати поза увагою дорослих людей. Практика доводить, що долучитися до читання можна у будь-якому віці.

Вивчення досвіду бібліотек України та інших країн показує, що програми захисту і підтримки читання можна поділити на ті, що охоплюють усі вікові категорії, та ті, що розраховані на певні групи. До першої групи відносяться програми: "Бібліотеки і читання", "Читаюче місто", "З книгою по життю", "Залучення до сімейного читання", "Батько та син – читачі бібліотеки"; "Читання для усіх і кожного"; до другої – "30 з плюсом", "Літнє читання", "Дитина читає...".

Метою програми **"30 з плюсом"** є сприяння формуванню стійкого інтересу до читання як виду інтелектуального дозвілля у осіб вікової категорії від 30 до 50 років, які рідко читають. Ця група через соціально-економічні фактори (закінчення навчання, висока професійна зайнятість, розв'язання гострих побутових та сімейних проблем) є найпасивнішою. В той же час ця категорія може при формуванні стійкої мотивації до читання не лише виступати в ролі активних читачів, а й опосередковано впливати на читацькі інтереси і потреби дітей та молоді (ініціювати запис членів родини до бібліотеки, сприяти розвитку традицій сімейного читання). Робота з цією категорією є дуже перспективною для підтримки читання в регіоні.

Завданнями програми є:

1. Створення ефективної системи взаємодії бібліотек міста (району), села з громадськими, творчими організаціями.
2. Моніторинг, спрямований на виявлення жанрових пріоритетів визначеної вікової групи читачів.
3. Цілеспрямоване комплектування фондів бібліотек відповідно до запитів даної вікової категорії.
4. Організація і проведення системи літературно-художніх заходів, широке використання можливостей PR-заходів з метою популяризації кращих творів вітчизняної та зарубіжної класичної і сучасної художньої літератури.
5. Виявлення творчих читачів і залучення їх до популяризації літератури, участі у літературно-художній діяльності.

Партнерами програми можуть бути культурно-дозвіллеві заклади, засоби масової інформації, творчі об'єднання, підприємства міста (району), села.

Основні етапи реалізації програми:

I. Попередній етап

Вивчення потреб читання мешканців міста (району), села у віці 30–50 років.

1. Проведення моніторингу інтересів даної категорії читачів:

а) телефонне опитування, експрес-анкетування на базі бібліотек та підприємств книжної торгівлі;

б) складання рейтингів найбільш популярних видань.

2. Проведення моніторингу серед населення від 30 до 50 років як потенційних користувачів бібліотек:

а) анкетування мешканців через засоби масової інформації для виявлення їхніх інтересів.

3. Аналіз кола читання та запитів даної категорії читачів і мешканців міста (району), села.

II. Основний етап

1. Заходи з реалізації програми:

а) PR-заходи з метою популяризації читання кращих творів вітчизняної та зарубіжної класичної, а також сучасної художньої літератури;

б) залучення до співробітництва ЗМІ: сторінка "Коло читання" в місцевій газеті, програми на місцевому телебаченні, радіо.

2. Масові заходи:

а) цикл ток-шоу (наприклад, "Четвертий четвер");

б) засідання літературної вітальні;

в) презентації нових книжок, зокрема місцевих авторів;

г) пересувні виставки-презентації на підприємствах, у громадських місцях "Запрошують бібліотеки";

г) дні "жіночої" / "чоловічої" літератури;

д) бібліотечний бенефіс "Знай наших!" (вечори на честь лідерів читання);

е) видання рекомендаційних бібліографічних посібників, буклетів, листівок: "Книги для усієї родини", "Книги для жінок", "Книги, які обирають справжні чоловіки".

III. Заключний етап

1. Нагородження активних читачів.

2. Проведення круглого столу для працівників бібліотек міста (району), села за результатами реалізації програми.

Оцінка ефективності програми

1. Проведення кількісного та якісного аналізу читацьких формулярів 1 раз на квартал.

2. Анкетування читачів бібліотек щомісячно.

3. Оцінка ефективності проведених масових заходів.

4. Залучення зовнішніх експертів (наприклад, фахівців обласної універсальної бібліотеки).

Особливу увагу привертають програми, які розраховані на читання підлітків та дітей під час літніх канікул. Так, **програма "Бібліотека. Літні вакації. Читання"** реалізується протягом літнього відпочинку юнаків та дівчат. Метою програми є створення умов для читання, творчої самореалізації молоді.

Завдання програми:

1. Створити позитивний імідж бібліотеки як центру читання.

2. Розробити технології і методики заохочення до читання як "активного", так і "пасивного" читача.

3. Сприяти підвищенню самооцінки молодої людини як читача, що одержує насолоду від читання.

4. Урізноманітнити читання молодих людей, надаючи можливість ділитись враженнями від прочитаного.

5. Підвищити статус читання як творчого процесу.

6. Позичувати читання як модно проведений час.

7. Через заохочення до читання сприяти вихованню творчої і соціально-адаптованої особистості.

Програма реалізується за трьома напрямками.

I. "Читаємо влітку"

Перший напрямок передбачає організацію читання за рекомендаційними списками, розробленими бібліотечними працівниками і узгодженими зі шкільними програмами для учнів старших класів. Робота розпочинається як в бібліотеці, так і за місцем навчання, наприкінці навчального року.

Література за списками доводиться до відома читачів за допомогою оглядів-реклам, презентацій молодіжних бестселерів, оглядів газет "Друг читача", "Книжное обозрение", спеціальних виставок-рекомендацій "Книга року", "Літо – Книга – Відпочинок", "Канікули з книгою", виставок-експедицій "Долаємо книжкові вершини", "Мандрівка до книжкових видавництв", "Оази мудрості та знань". Доцільно провести конкурс на кращий відгук про прочитану книгу "Читач радить читачеві", "Прочитав сам – порадь товаришу".

II. "Тиждень з книгою"

Другий напрямок передбачає заходи для групи "пасивних" читачів, спрямованих на формування читацьких інтересів, стимулювання мотивації читання, виховання читацької культури.

Кожен день тижня на час літніх канікул має своє тематичне спрямування. Наприклад,

понеділок – телефонне опитування "втрачених читачів", запрошення їх до бібліотеки.

Вівторок – індивідуальна робота з цією категорією читачів.

Середа – пізнавальний день.

Четвер – день зустрічей "Особливо важлива персона".

П'ятниця – день дискусій. Проводиться у формі спілкування-відпочинку. Книжки для обговорення відбирає сама молодь, пропонуючи список із 5 книг.

III. "Канікули – пора творчості"

Третій напрямок передбачає участь юнаків та дівчат у таких творчих конкурсах:

– "Твоє бачення бібліотеки майбутнього".

– "Книга через століття".

– "Створи електронну книгу".

– Конкурси поезії та коротких оповідань.

– Презентації виставок молодих художників.

Бібліотека здійснює інформаційне забезпечення конкурсу:

– розробляє умови конкурсу;

– забезпечує поетапне висвітлення перебігу конкурсу;

– організовує усну та наочну рекламу у зонах обслуговування користувачів, "Куточку читача", ЗМІ;

– здійснює наочну популяризацію результатів юнацької творчості;

– організовує творчі акції для учасників конкурсу.

Для заохочення всіх учасників програми літніх читань "Бібліотека. Літні вакації. Читання" запроваджується спеціальна бібліотечна інтелектуальна валюта (БІВ).

За перемогу у вікторинах, конкурсах, прочитані книги за рекомендаційними списками читачі отримують по 1 БІВу. По закінченню дії програми учасники, які отримали БІВи, можуть за них придбати книги із спеціального призового фонду.

На читачів-дітей розрахована **програма літніх читань "Книжкові стежки літа"**. Мета програми – створення умов для творчої самореалізації дітей міста (району), села та забезпечення їх потреб у сфері відпочинку та дозвілля під час літніх канікул; підвищення ролі дитячого читання – одного з найважливіших

факторів соціокультурного розвитку юної особистості; просування книги та читання в місцевій громаді.

Заходи програми спрямовані на залучення дітей до читання, формування освіченого, обізнаного громадянина, виховання любові до книги. Програма реалізується протягом літніх канікул в трьох модулях і розрахована на різні вікові категорії користувачів.

I модуль: "Чари книжкового літа".

Даний напрямок має на меті залучення до читання дітей за рекомендаційними списками літератури "Що читати влітку", розробленими бібліотекою спільно з викладачами шкіл відповідно до шкільної програми за списками позакласного читання. Цей напрямок реалізується шляхом залучення читачів до участі у вікторинах, іграх, літературних мандрівках.

На учнів 5–9 класів розрахована літературна подорож "Весь Всесвіт у книзі", під час якої читачі презентують свої творчі проекти "Бібліотека майбутнього", подорожують у часі до бібліотек різних країн. Подорож має бути насичена різноманітними конкурсами та іграми.

Дошкільникам та учням молодшого шкільного віку пропонується літературна гра-подорож "У чарівних тенетах дитячих книг" або "Книжок дитячих незабутні чари". Учасники гри отримують путівники мандрівника із завданнями, які слід виконати під час літературної гри-подорожі, а свої враження занотувати у читацьких щоденниках.

II модуль: "Нам без книг ніяк не можна".

Цей напрямок передбачає організацію під час канікул масових заходів, спрямованих на формування читацьких інтересів, розвиток читацької культури, виховання у дітей потреби в постійному спілкуванні з книгою, стимулювання мотивації до читання. Він реалізується завдяки таким заходам, як:

- гра-подорож "Казкова країна мудрої книги";
- літературне свято "Скарби дитячої книги";
- дитячий ранок "Книжковий світ відкритий кожному";
- літературна регата "Книга для людини, як сонце в житті";
- огляди веб-сайтів "В світ книг через комп'ютер", "Книжковий дім в мережі Інтернет";
- Інтернет-уроки "Чарівний світ літератури в Інтернеті", "Цікаво влітку в Інтернеті".

III модуль: "Дива творять діти, коли читають книги".

Цей модуль програми передбачає організацію і проведення для читачів різних творчих конкурсів з метою формування і розвитку інтересу до читання, розкриття творчих здібностей, розширення світу захоплень дітей, популяризації досягнень читачів.

Серед масових заходів можуть проводитися конкурси, виставки, фестивалі дитячої творчості, вернісажі робіт юних талантів "Дивовижний світ прекрасного", "Творчість наших читачів", "Світ твоїх захоплень", "Майстерність і натхнення".

Здійснюється організаційно-інформаційне забезпечення проведення конкурсних заходів: розробляються умови, проводиться рекламна кампанія конкурсу, оприлюднення результатів (виставки, експозиції), здійснюється нагородження переможців та підбиття підсумків. Для підбиття підсумків програми літніх читань у вересні проводяться святкові заходи для читачів.

Форми і методи заохочення до читання: інноваційний підхід

*Серед книг, як і серед людей,
можна потрапити в хороше
і погане товариство*

К. Гельвецій

Гарантією ефективності діяльності бібліотек в сучасних умовах є здатність до перетворень, до пошуку нових бібліотечних моделей. Перспективним нововведенням останнього часу стало створення **бібліотек-центрів читання**. Діяльність таких центрів спрямована на підвищення статусу книги та читання в суспільстві, їх просування на рівні місцевої громади, залучення до читання широких верств населення, забезпечення інтеграції просвітницьких, творчих та громадських організацій міста (району), села у сфері популяризації читання як унікального феномену культури.

Бібліотека-центр читання діє на підставі Положення, в якому зазначаються цілі, завдання, напрямки та форми роботи. Центри читання також можуть працювати за програмами та проектами, метою яких може бути пробудження інтересу до книг взагалі і до конкретних жанрів літератури зокрема.

Діяльність бібліотек-центрів читання передбачає використання різноманітних заходів. Головні умови успішної роботи – творчий підхід, пошук нових форм, у тому числі неочікуваних, які б привернули увагу до книги.

Більш творчого підходу потребує виставкова робота. Зацікавити відвідувачів можуть виставка-знайомство "Журнали – лідери року", книжково-ілюстративна виставка "Бестселер року", перегляд літератури "Радимо прочитати: це – цікаво".

23 квітня відзначається Всесвітній день книги. В цей день доречно провести **свято книги та читання "Створи своє майбутнє – читай!"**. Напередодні можна організувати опитування відомих людей міста (району), села про те, які книжки вони читають, що з прочитаного їм запам'яталось. Відповіді за їх згодою оприлюднюються у місцевій газеті. В програмі свята – виставка-панорама "Скарби світової літератури", виставка-драбинка для дітей "До нас прийшла нова книжка", презентація нової книги сучасного українського автора, свято читацького формуляра з номінаціями "Знавці художньої літератури", "Юні архітектори", "Юні натуралісти", "Юні історики", імпровізація "Хвала та слава книзі", час пізнання "Сила, що рухає світом" (історія і сучасність книги), книжковий ярмарок "Книга – кращий подарунок". Програма свята будується таким чином, що бібліотечні заходи поєднуються з концертними номерами, книжковим аукціоном та лотереєю.

Акція "Літо, книга, я – друзі", серед її заходів можуть бути вікторина "Прочитай – і дізнаєшся", творчі конкурсні завдання "Кращий відгук про книгу", "Кращий щоденник читача", твір "Нові пригоди героїв книг" та ін.

Тиждень дитячої та юнацької книги "Часу не гаймо, книжку читаймо" складається з таких заходів: літературна вітальня "Книга чудова йде від роду до роду...", конкурс читців "Поетична скарбничка", літературний турнір "Пригоду за пригодою читаймо з насолодою!", літературний ярмарок "Улюблені книги мого дитинства", майстерня творчих сердець "І на тім рушникові...", літературна гра "Мозаїка казок", літературний КВК "Книжки, тварини й квіти, як нам чудово з ними жити!".

День молодіжної преси – комплексний захід, основним завданням якого є максимальне розкриття фонду бібліотеки, донесення до користувачів інформації про газети та журнали, розраховані на молодь. Захід передбачає поєднання наочних, усних і

друкованих форм, а саме: організацію виставок-переглядів, проведення бібліографічних оглядів, бесід біля виставок, виступів молодих журналістів.

Театр книги – один із засобів популяризації літературного твору, що реалізується через театралізацію.

Літературне ревію – це вид театралізованого дійства, яке складається з окремих сцен, об'єднаних загальною темою, наприклад, "Жінки Київської Русі", "Епоха і люди" та ін.

Постійно діючий стенд "Лідери читання", на якому представлені фотографії читачів, які мають високий рівень читання, їх формуляри або списки прочитаної літератури, а також їх улюблені книги.

Свято Вірного Читача можна провести у вигляді церемонії вручення дипломів та книжок друзям бібліотеки. За підсумками року визначаються кращі читачі у різних номінаціях: "Леді (Містер) Сталість", "Найрозумніший", "Пані (Пан) Знаннялюбність", "Згуртувати родину зуміє мудрість книг".

Акція "Один день – одна книга" передбачає, що в один і той же день в усіх бібліотеках міста чи району пропонується одна і та ж книга. За результатами акції можна підготувати фотоколаж "Наш(е) місто (район), село читає".

Сезон читання "В колі друзів" проходить протягом двох-трьох місяців. На нього запрошуються трудові колективи, колективи учнів та студентів. Для конкретного колективу готується, наприклад, **презентація нових надходжень "Обирай! Читай!"** з подальшим обговоренням прочитаних книг.

Літературна подорож "Тисяча мудрих сторінок" складається з декількох зупинок, які представляють літературу різних видів і жанрів: довідкову, науково-популярну, художню.

Під час **бібліотечного тижня "Заходьте до нас на вогник"** відвідувачам можна запропонувати театралізовану екскурсію відділами бібліотеки з представленням книжкового фонду та фонду періодичних видань, літературні вечори, присвячені українським та зарубіжним письменникам.

Конкурс **"Кращий читач року"** доцільно проводити серед читачів різних вікових категорій. Наприклад, для дітей конкурс може складатися з інсценування улюбленої казки, конкурсного завдання – розповіді про улюблену книгу, вікторини про всевітньо відомих літературних героїв.

Мета акції **"Євротур літератур"** – "здолати" літературний маршрут, тобто прочитати якомога більше книг європейських письменників, що рекомендовані бібліотекарями. Маршрут вказується на географічній мапі до якої додається рекомендаційний список літератури. За підсумками **"Євротуру"** готується виставка-бенефіс **"Кращий читач"**.

Читаючий тролейбус (автобус, трамвай) – нова форма роботи бібліотеки з розвитку читання, основна мета якої – стимулювання інтересу різних прошарків населення до книги і читання, сприяння підвищенню грамотності та освіти.

Для реалізації акції обирається тролейбус (автобус, трамвай), маршрут якого проходить повз бібліотеку. Зовні розміщується реклама акції, а в середині подається інформація, що пов'язана із змістом акції: афіша заходів бібліотеки; плакати на теми: "Читайте хороші книжки"; "По журналах", що містять поради з періодичних видань на різноманітні теми: здоров'я, спорт, кулінарія, садівництво та городництво; "Вірші напам'ять", що пропонують до уваги пасажирів кращі зразки вітчизняної та зарубіжної поезії, присвячені поточному сезону року.

В роботі з молоддю активізація читацької діяльності може бути досягнута шляхом залучення до електронних бібліотек та книжкових сайтів, де можна ознайомитись з новими книгами, рецензіями на них, взяти участь в обговоренні "модних" книжок, а також шляхом організації Інтернет-спілкування на сайтах бібліотек (створення віртуальних читацьких клубів, читацьких форумів, проведення читацьких конференцій та ін.).

Актуальним питанням є активізація діяльності бібліотек сімейного читання, які вже чимало років функціонують в бібліотеках. На жаль, більшість з таких бібліотек досі не стали справжніми центрами сімейного читання, а здійснюють лише обслуговування дорослих та дітей під одним дахом.

Загальною ідеєю роботи бібліотеки з родиною має бути створення комфортного середовища для спілкування. При цьому необхідно враховувати інтереси кожного члена сім'ї окремо та родини в цілому. Щоб діти і батьки зрозуміли, як цікаво може бути з книгою, важливо об'єднати їх у спільному читанні та творчості, навчити працювати і відпочивати у бібліотеці.

Можна виокремити такі основні напрямки у роботі бібліотеки з родиною: психолого-педагогічний, пізнавально-просвітницький та дозвільний.

Першим кроком до співробітництва найчастіше стають виступи перед батьками у дитячих садках та школах з бесідами, оглядами, презентаціями кращих дитячих книжок, консультаціями за темами: "Як читати казку", "Бібліотека і дитина", "Діти у світі інформації". До уваги батьків можуть пропонуватися інформаційні листки, дайджести за темами: "Як прищепити любов до читання", "Читаємо усією родиною".

У фонді бібліотеки можна виділити спеціальний інформаційний стенд, оформити різноманітні за тематичною спрямованістю книжкові виставки, у тому числі виставки-поради "Що читати вашій дитині". Проблемам відродження традицій сімейного читання доцільно присвятити цикл виставок "Ці книги читали ваші батьки". Книжки бажано забезпечити зверненнями до читачів та анотаціями.

Відвідувачам бібліотеки сімейного читання слід запропонувати різноманітні масові заходи. Читаючи родину може зацікавити клуб сімейного читання, клуб вихідного дня "Світ родини", де діти та батьки можуть знайомитись з творчістю письменників та художників, зустрічатись з цікавими людьми, брати участь в конкурсах, ділитися досвідом проведення домашніх вечорів.

У Міжнародний день сім'ї, що відзначається 15 травня, варто провести день сімейного читання для першокласників та їх батьків **"З мамою і татом – до бібліотеки"**. Під час дня можна провести такі заходи: екскурсію бібліотекою **"Публічна бібліотека як осередок сімейного читання"**; літературну гру для дітлахів **"З якої ми казки?"**; опитування батьків **"Чи знаєте ви читацькі уподобання своєї дитини"**; конкурс сімейних легенд **"Коли мої тато і мама були маленькі"** за участю дітей, батьків, бабусь та дідусів; конкурс на кращий літературний твір на тему **"Яку книжку я прочитав разом із мамою (батьком)"**.

Останнім часом у бібліотеках відроджується традиція спільного читання. Таким варіантом є проектний метод "STORYSACK" (сторісек). "Сторісек" в перекладі з англійської буквально означає "мішок історій", тобто це мішок, в якому знаходиться високоякісна художня ілюстрована дитяча книга з додатковими матеріалами, які стимулюють дитяче читання. До складу сторісеку, окрім книжки, можуть входити: м'які іграшки та реквізити до книги, аудіо касета,

мовна гра, "шпаргалки" для батьків. "Мішок історій" видається на абонементі. Ідея сторісеку полягає в отриманні задоволення від спільного читання вголос дитини та батьків. Дорослі розігрують історії з дитячих книжок, "оживляють" їх за допомогою супроводжувального матеріалу.

Однією з сучасних проблем, які обговорює бібліотечна спільнота, є проблема розвитку читацьких смаків та уподобань. Фахівці бібліотечної справи розділились на дві категорії: перші вважають, що читацькі уподобання – це особиста справа кожного, інші – що читачам слід допомагати при виборі літератури аби вони не забували про вічну класику.

Це є серйозною проблемою, особливо коли мова йде про дитяче та юнацьке читання. Існує думка, що від правильно підбраного дитячого та юнацького читання багато в чому залежить формування душі та успішне подальше життя. І навпаки, "неправильне" читання може стати причиною розвитку душевних аномалій.

Сучасний стан бібліотечних фондів неможна назвати задовільним, адже значна частина нових надходжень представлена масовою, розважальною літературою. Це пояснюється декількома чинниками. По-перше, недостатньою кількістю книг, які виховують смак, на книжковому ринку. По-друге, хороша книжка складно доходить до бібліотек і дорого коштує.

Сьогодні бібліотекар має стати посередником між читачем і книгою, заповнювати дефіцит читацької компетенції.

Популяризація класичної літератури потребує, наприклад, організації літературних віталень та салонів. Сама назва повинна викликати у відвідувачів асоціації з побутовими реаліями "високої" культури. Одна з головних смислових особливостей таких об'єднань – створення ситуації позабуденності, святковості. Відрізняється і стилістика зустрічей: в одному випадку вона носитиме поетичний, піднесено-романтичний характер, в іншому – може бути націлена на філософське осмислення проблеми, у третьому – спрямована на створення атмосфери "ігрової стихії" під час балу-маскараду. Таким чином, бібліотечний салон одночасно втілює образи картинної галереї, театру, міні-музею.

При роботі з літературною класикою використовується метод коментованого читання з елементами пошуку, який розрахований на юнацтво. Цілі методу – розвивати навички самостійного дослідження; допомогти відчувати смак наукового пошуку; ввести в коло читання

підлітків нові пласти літературного надбання; навчити бачити в літературному тексті думку, що потребує від читача рефлексії.

Повернути минулу популярність класичної літератури можна за допомогою **відеолекторію "Класики у твоєму житті"**. Особливість цієї форми роботи полягає в тому, що розповіді про твори, що стали класикою, супроводжуються показом фрагментів фільмів, які були зняті за цими творами.

Популяризація кращих сучасних художніх творів може здійснюватися, наприклад, у ході **акції "Усе місто читає..."**. Ідея одночасного читання однієї чи декількох книг усім містом зародилася в Сіетлі (США). Підхопили цю ідею у Великобританії. Бібліотеки разом з книжковими магазинами обрали для одночасного читання та обговорення мешканцями м. Лідс книгу Патрика Зюскінда "Парфюмер". У Ліверпулі був представлений свій варіант американського проекту "Одне місто – одна книга". Учасники програми залучили в якості партнерів школи, книжкові магазини, департаменти освіти та бізнесменів. Усі заходи були спрямовані на те, щоб залучити мешканців до читання однієї книги та до її обговорення, а також до того, щоб люди вчилися отримувати задоволення від читання.

Не слід забувати про традиційні форми роботи: виставки літератури, бібліографічні огляди, читацькі конференції: "Духовний ренесанс в Україні" (про творчість І. Малковича, М. Матіос, В. Голобородька, В. Шкляра), "Для мене найголовніше – людина" (за творами Л. Улицької), "Поезія – це рух душі", "Жіночі голоси української літератури" (про творчість С. Майданської, С. Піркало, І. Роздобудько, Н. Сняданко, Л. Таран та ін.).

Підвищення фахового рівня бібліотечних працівників

Методичне забезпечення діяльності бібліотек з підтримки читання передбачає проведення різноманітних методичних заходів з надання консультаційно-методичної допомоги; вивчення та узагальнення передового бібліотечного досвіду. Особливу увагу слід приділяти організації занять в системі підвищення професійної кваліфікації бібліотекарів. Доцільними будуть науково-практичні конференції, семінари, круглі столи за темами: "Бібліотека і читання в контексті культурного життя міста", "Бібліотеки – центри читання", "Книга і читання в системі цінностей суспільства XXI ст.",

"Бібліотека і формування читача", "Сучасний читач: шляхи просування читання і формування літературної культури".

Важливо, щоб заходи з підвищення кваліфікації охопили фахівців як публічних бібліотек, так і бібліотек учбових закладів. Бажано запросити до участі в них представників місцевої влади, творчу інтелігенцію, психолога, педагогів, батьків.

Пропонуємо орієнтовну програму семінару **"Бібліотеки-центри читання"**:

Питання до обговорення:

- Читання у світі, що змінюється.
- Відношення населення до читання і бібліотек (за даними соціологічних досліджень).
- Бібліотека і влада: грані взаємодії з підвищення престижу читання та ролі бібліотек у місцевій громаді.
- Формування потреб читання у дітей, молоді та мало читаючих груп дорослого населення.
- Традиції та новації у роботі бібліотек із залучення населення до читання.
- Діти та читання: проблеми співробітництва бібліотеки і сім'ї;
- Використання нових інформаційних технологій у підтримці читання.

Консультація "Відродження традицій сімейних читань".

Літературна мозаїка "Кращі художні твори українських та зарубіжних письменників".

Презентація літературного путівника "Золоте слово історичної прози".

Бенефіс читачів "Супер-читач – ... року".

Теми більш практичного характеру доцільно розглянути під час проведення майстер-класів, творчих лабораторій, тренінгів: "Програми розвитку читання: нові підходи та технології", "Форми і методи залучення до читання", "ЦМБ (бібліотека-філія) – лабораторія кращого досвіду з популяризації читання".

Ситуацію з читанням неможливо кардинально змінити за короткий час. Потрібна довготривала робота бібліотек з підтримки читання як основи інтелектуального, творчого, особистісного розвитку людини, формування навичок і культури читання, залучення не читаючих до читання, популяризації кращих зразків світової літератури.

Література

1. Бібліотека української літератури [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.ukrlib.com.ua>
2. Буничева Л. Ф. Как стать лидером. "Чтение как фактор социального успеха" / Л. Ф. Буничева // Библио. дело. – 2008. – № 15. – С. 14–16.
3. В'язова В. Бібліотечні програми як крок до залучення дітей до читання [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://navigator.rv.ua/index>
4. Гавря Н. Е. Час чтения в библиотеке / Н. Е. Гавря // Школа, где процветает грамотность : сб. статей. – М. : Шк. б-ка, 2005. – С. 29–32.
5. Гречко Г. Роль дитячого читання у розвитку суспільства [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://webcache.googleusercontent.com/>
6. Електронна бібліотека України [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.biblioteka-ua.com>.
7. Концепція Державної цільової програми підтримки та розвитку читання на період до 2015 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2009 р. № 1228-р [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/>
8. Крылова Н. Б. Формирование художественной культуры: чтение и библиотеки / Н. Б. Крылова // Библиотекосведение. – 2007. – № 3. – С. 69–72.
9. Лихоманов А. В. Обслуживание читателей юношеского возраста в РНБ: опыт работы и перспективы / А. В. Лихоманов // Через библиотеки к будущему : материалы VII Междунар. конф. б-к. – Краснодар, 2007. – С. 56–63.
10. Мелентьева Ю. П. Исторические корни понятий "чтение" и "культура чтения" / Ю. П. Мелентьева // Через библиотеки к будущему : материалы VII Междунар. конф. б-к. – Краснодар, 2007. – С. 346–351.
11. Мелентьева Ю. П. Чтение, читатель, библиотека в изменяющемся мире / Ю. П. Мелентьева ; НЦ исслед. истории кн. культуры. – М. : Наука, 2007. – 355 с.
12. Мурашко О. Ю. 30 с плюсом : проект по реализации национальной программы поддержки чтения в г. Старый Оскол Белгородской области / О. Ю. Мурашко // Молодые в библио. деле. – 2008 – № 10–11. – С. 58–64.

13. Мутав Л. Н. Удовольствие от совместного чтения. Проектный метод "STORYSACK" (сторисек) / Л. Н. Мутав // Библ. дело. – 2008. – № 23. – С. 41–43.

14. Некрасова Н. В. Воспитание чувств. Размышление на тему о роли современной литературы в нравственном воспитании человека / Н. В. Некрасова // Библ. дело. – 2008. – № 16. – С. 30–32.

15. Олейникова А. У детской книги нет каникул / А. Олейникова // Библиотека. – 2008. – № 12. – С. 67–69.

16. Програми на підтримку книги і читання [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.lib.kherson.ua/ukr-kalejd9-2.htm>

17. Райкова Г. Досвід партнерства у просуванні читання в публічних бібліотеках Росії / Г. Райкова // Бібл. планета. – 2008. – № 1. – С. 7–9.

18. Семенихина Е. Возрождаем традиции / Е. Семенихина // Библиотека. – 2008. – № 6. – С. 13–17.

19. Соловьева Е. Гуманитарный центр читательских инициатив / Е. Соловьева // Библиотека. – 2008. – № 12. – С. 49–55.

20. Спільними зусиллями виховано любов до читання : консультація для батьків [за матеріалами зб. "Публічна бібліотека як центр сімейного читання". – К. : Нац. парлам. б-ка, 2006] // Шк. б-ка. – 2008. – № 6. – С. 111–113.

21. Тарасов Б. Н. О современном значении и звучании русской классической литературы / Б. Н. Тарасов // Через библиотеки к будущему : материалы VII Междунар. конф. б-к. – Краснодар, 2007. – С. 34–44.

22. Тихомирова И. И. От Степки-Растрепки до Вольтера и Гюго. Что и как читали дети сто лет назад / И. И. Тихомирова // Библ. дело. – 2008. – № 17. – С. 11–14.

23. Филиппова Л. И. Неделя детской и юношеской книги как способ привлечения молодежи к чтению / Л. И. Филиппова // Через библиотеки к будущему : материалы VII Междунар. конф. б-к. – Краснодар, 2007. – С. 68–77.

24. Чепелева Н. В. Читання як чинник інтелектуального розвитку особистості [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.psy-science.com.ua/department/texty/konf0902/chepeleva.doc>

**Паспорт програми підтримки
та розвитку читання міста (району), села на період
_____ року**

1. Назва програми (має відображати її мету).
2. Дата затвердження.
3. Замовник.
4. Виконавець та співвиконавці.
5. Розробники.
6. Строки та етапи реалізації.
7. Основні програмні заходи (завдання).
8. Очікуваний кінцевий результат.
9. Обсяги та джерела фінансування.

9.1. Загальна вартість програми, у т. ч. джерела фінансування (бюджети різних рівнів, позабюджетні кошти: спонсори, власні доходи тощо, із зазначенням конкретних сум).

9.2. Вартість програми за етапами із зазначенням джерел фінансування та конкретних сум на їхню реалізацію.

Приблизна структура програми

1. Назва.
 - 1.1. Обґрунтування (призначення).
 - 1.2. Мета.
 - 1.3. Гасло.
2. Основні завдання.
3. Шляхи реалізації програми.
4. Основні напрями роботи.
 - 4.1. Питання комплектування фонду.
 - 4.2. Інформаційно-бібліографічне забезпечення.
 - 4.3. Методичне забезпечення.
 - 4.4. Рекламне забезпечення.
 - 4.5. Робота з читачами.
 - 4.5.1. Індивідуальна робота.
 - 4.5.2. Масова робота.

Анкета для опитування "Молодий читач XXI століття"

Шановні читачі!

Наша бібліотека досліджує проблему читання молоді. Нас цікавить динаміка і особливості читання юнаків і дівчат нашого міста (району), села.

Запрошуємо прийняти участь в анкетуванні "Молодий читач XXI століття"

1. Як ви проводите свій вільний час?

- зустрічаюсь з друзями;
- дивлюсь телевізор;
- відвідую:
 - музеї;
 - виставки;
 - театри;
 - кінотеатри;
 - концерти;
 - спортивні заходи;
 - бібліотеки;
 - читаю книги, журнали і газети вдома;
 - подорожую;
 - провожу час за комп'ютером (займаюсь програмуванням, граю в електронні ігри, заходжу в Інтернет);
 - займаюсь в гуртках (танцювальних, музичних, спортивних, ін.);
 - займаюсь домашнім господарством;
 - інше (що саме?) _____.

2. Ваше відношення до читання?

- читаю систематично;
- люблю читати, але читаю рідко (чому?) _____;
- майже не читаю, тому що вважаю читання не важливим в житті;
- читаю багато, хоча і не люблю читати. Це пов'язано з (продовжить фразу) _____;
- не замислювався (-лась);
- інше (що саме?) _____.

З якою метою частіше всього Ви читаєте?

- навчання;
- виробнича діяльність (підвищення кваліфікації, опанування нової професії);
- розширення світогляду;
- для душі;
- заповнити вільний час (в т. ч. в дорозі);
- інше (що саме ?)_____.

3. Якій літературі ви надаєте перевагу?

- а) художня література:
 - українська класична література;
 - українська сучасна література;
 - зарубіжна класична література;
 - зарубіжна сучасна література;
 - вітчизняна пригодницька література;
 - зарубіжна пригодницька література;
 - фантастика;
 - детективи;
 - любовні романи;
 - історичні романи;
 - поезія;
 - інше (що саме?)_____;
- б) наукова література (яка саме?) _____;
- в) науково-популярна література (яка саме?)_____;
- г) інша література (яка саме?)_____.

4. Ваші улюблені книжки:

- а) в дитинстві _____;
- б) сьогодні _____.

5. Яким газетам і журналам Ви надаєте перевагу? _____;

6. Як давно Ви прочитали останній художній твір чи книгу?

- читаю зараз (назвіть)_____;
- прочитав (-ла) декілька днів тому (назвіть)_____;
- місяць тому;
- більше 6 місяців тому;
- більше року тому.

7. Які книги вразили вас найбільше і призвичаїли до читання?
(відповідь можна аргументувати)

- дитячі, казки, фольклор _____;
- вітчизняна класика _____;

- поезія _____;
- патріотичні твори _____;
- інші (назвіть, які саме) _____.

8. Де Ви зазвичай берете книги для читання:

- у своїй домашній бібліотеці;
- у знайомих і друзів;
- купую;
- у бібліотеці;
- купую диски;
- беру диски у знайомих і друзів;
- беру диски в бібліотеці;
- читаю в Інтернеті;
- інше (що саме?) _____.

9. Ви надаєте перевагу:

- віртуальному читанню (чому?) _____;
- традиційному читанню друкованої продукції (чому?) _____.

10. Чи можливо щоб книга, як джерело інформації, зникла із Вашого життя:

- так (чому?) _____;
- ні (чому ?) _____;
- не замислювався (-ась).

11. Чи може віртуальна книга замінити друковану книгу:

- так (чому?) _____;
- ні (чому?) _____;
- не знаю.

12. Чи являєтесь Ви читачем бібліотеки?

- так;
- ні, але був (була) записаний раніше;
- ні, ніколи не був (була) записаний.

Якщо Ви обрали варіант відповіді "так", то дайте відповідь на запитання 12.1. Якщо ж два інші варіанти, то переходьте до запитання 12.2.

12.1. Чи задовольняє бібліотека Ваші потреби?

- майже завжди;
- частіше так;
- рідко;
- не задовольняє.

12.2. Чому Ви не користуєтеся бібліотекою?

13. Що, на Ваш погляд, може сьогодні підвищити престиж бібліотеки в суспільстві? _____.

14. Чи маєте Ви (Ваша сім'я) домашню бібліотеку?

- так;
 ні.

15. На Вашу думку, чи збереже читання свої позиції в суспільстві в наступні 10–20 років?

- так;
 ні (чому?) _____;
 важко сказати.

16. Продовжить фразу "Книги і читання для мене – це..."

17. Стисло про себе

Вік:

- 14–17;
 18–23;
 24–32;
 33 і більше.

Стать:

- чол.;
 жін.

Освіта :

- незакінчена середня;
 середня;
 вища базова;
 вища спеціальна;

Сфера діяльності:

- працюю (ким?) _____;
 навчаюсь (вказати навчальний заклад) _____;
 безробітний (-на).

Дякуємо за участь!

Анкета до опитування "Читаюча дитина"

Юний друже!

1. Що ти любиш робити у вільний час?

- дивитись телевізор;
- грати іграшками;
- читати;
- слухати музику;
- спілкуватися з друзями;
- грати у комп'ютерні ігри;
- інше.

2. Як ти думаєш, комп'ютер може замінити книгу?

- так, користуватися ним зручніше;
- ні, книгу ніщо не замінить;
- коли як.

3. Ти вважаєш, що читання це:

- необхідна частина навчання;
- спосіб одержання інформації;
- розвага;
- даремно витрачений час;
- необхідна частина життя.

4. Якщо ти любиш читати, то які книжки?

- про природу;
- пригоди;
- фантастику;
- книги з історії;
- про техніку, комп'ютер;
- казки;
- гумористичні повісті;
- про спорт;
- містичну літературу;
- класику;
- детективи;

- про кохання;
- однаково.

5. Чи є в тебе вдома книги, які?

- переважно дитячі;
- переважно книги для дорослих;
- багато дорослих і дитячих;
- немає книг;
- тільки енциклопедії, словники.

6. Чи багато ти читаєш?

- щодня;
- 2 і більше книги на місяць;
- 1-2 книги за півріччя;
- зовсім не читаю.

7. Які 5 улюблених книжок ти взяв (-ла) б із собою на безлюдний острів? _____.

8. Чи цікавляться твої батьки тим, що ти читаєш?

- так, завжди;
- ні;
- разом читаємо вголос;
- іноді.

9. Чи користуєшся ти бібліотекою?

- так;
- ні.

9.1. Якщо ні, то чому _____.

9.2. Як часто ти відвідуєш бібліотеку?

Якщо ти обрав варіант відповіді "ні", то дай відповідь на запитання

9.1. Якщо ж варіант "так" – переходь до питання 9.2.

- щодня;
- раз на тиждень;
- щомісяця;
- раз на півріччя;
- рідше.

10. Чи достатньо у бібліотеці книг за темою, яка тебе цікавить?

- так;
- ні;
- їх немає взагалі;

- не знаю.

11. Ти береш книги за рекомендацією:

- бібліотекаря;
- вчителя;
- батьків;
- друзів;
- обираю сам.

12. Обираючи книгу, чи звертаєш ти увагу на анотацію, вступну статтю?

- так;
- ні;
- не знаю що це таке;
- вони завжди мені допомагають;
- іноді.

13. Стать:

- хлопчик;
- дівчинка.

14. Вік:

- 7–10 років;
- 11–13 років;
- 14–15 років.

Дякуємо за участь!

ЗМІСТ

Феномен читання. Читання і бібліотека.....	3
Проблеми читання у сучасному суспільстві та завдання бібліотек.....	5
З книгою по життю: програми підтримки та розвитку читання.....	7
Форми і методи заохочення до читання: інноваційний підхід.....	14
Підвищення фахового рівня бібліотечних працівників.....	20
Література.....	22
Додаток 1 Паспорт програми підтримки та розвитку читання міста (району), села на період ___ року.....	24
Додаток 2 Анкета до опитування "Молодий читач ХХІ століття".....	25
Додаток 3 Анкета до опитування "Читаюча дитина".....	29

Довідкове видання

Бібліотека – територія читання

Методичний посібник

Укладачі:

І. А. Пилипенко,
О. П. Афендулова,
Л. Д. Бодня

Редактор:

Т. С. Литвин

Науковий редактор:

Н. П. Авдєєнко

Відповідальний за випуск:

Л. О. Новакова,
засл. працівник культури України

Комп'ютерний набір:

В. І. Копійка

Макет:

І. А. Венгранюк

Підп. до друку 10.12.2009. Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Друк різнографний. Гарнітура Times. Ум. друк. арк. 2,0.
Обл.-вид. арк. 1,3. Зам. № 12102009. Наклад 80 пр.

Видавниче підприємство "Східний видавничий дім"
(Державне свідоцтво № ДК 697 від 30.11.2001)
83086, м. Донецьк, вул. Артема, 45
тел./факс (062) 338-06-97, 337-04-80